

Hemşirelik Bilimi Dergisi

Journal of Nursing Science

<http://dergipark.gov.tr/hbd>

e-ISSN:2636-8439

DOI: <https://doi.org/10.54189/hbd.1166900>

Orijinal Araştırma

Kadınların İstenmeyen Bebeğin Terk Edilmesi ve Terk Edilen Ortamlara İlişkin Görüşleri

Opinions of Women about Abandoned and Abandoned Environments

Zekiye KARAÇAM ^a, Ayşegül DÖNMEZ ^b, Erdal KARATEPE ^c, Eda KOCA ^d, Canan BARAN ^e

^a Prof. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, AYDIN, TÜRKİYE

^b Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Tınaztepe Üniversitesi Sağlık Bilimler Fakültesi Ebelik Bölümü, İZMİR, TÜRKİYE

^c Ebe, Özel Tınaztepe Hastanesi, İZMİR, TÜRKİYE

^d Ebe, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, AYDIN, TÜRKİYE

^e Ebe, Gemlik Devlet Hastanesi, BURSA, TÜRKİYE

ÖZET

Giriş: Çalışmanın amacı, kadınların istenmeyen bebeklerin terk edilmesi ve terk edilen ortamlar ile ilgili görüşlerinin incelenmesidir.

Yöntem: Çalışma 2018 yılında karma yöntem metodu ile bir eğitim ve araştırma hastanesinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın nicel bölümüne 200 ve bu kadınlardan amaçlı örnekleme ile 25 kadın da nitel bölümüne alınmıştır. Çalışmanın yarı yapılandırılmış görüşme formu ile nitel verileri, soru formu ile nicel verileri elde edilmiştir. Elde edilen verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, betimleyici ve içerik analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmanın kantitatif bölümünde kadınların istenmeyen bebeklerin terki konusundaki görüşleri; sinir bozucu (%13), çok üzücü (%25), kesinlikle bırakılmamalı (%27) ve öfke yaratacı (%25) bir durum şeklinde belirlenmiştir. Kadınlar, bebekleri bırakmaya uygun olmayan yerler arasında; bulunamayacak yerleri (%44.5) ve çöp/kuytu ortamları (%37) ve sokakları (%16) belirtmişlerdir. Araştırmanın kalitatif bölümünde kadınlar ile yapılan derinlemesine görüşmede elde edilen verilerin analizi sonucunda iki tema elde edilmiştir. Birinci tema "bebeklerin terk edilmesi konusundaki görüşleri" olup "üzücü bir durum, bebekler terk edilmemeli, olmasını önleme ve gerekli ise olabilir" şeklinde dört alt temadan oluşmuştur. Çalışmanın ikinci teması "istenmeyen bebeklerin terk edildiği ortamlara ilişkin görüşler" olup "korunaklı, hayatta kalmaya uygun ortamlar ve güvensiz ortamlar" alt temaları yer almaktadır.

Sonuç: Araştırmada kadınların çoğunluğu bebeklerin asla terk edilmemesi, başka seçenek yoksa da bulunma olasılığı ile güvenli ortamlara bırakılması yönünde görüş bildirdikleri sonuçları elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bebek bakımı, Bebek ölümü, Ebelik, İstenmeyen doğumlar, İstenmeyen gebelikler

ABSTRACT

Background: The aim of the study is to examine the abandonment of unwanted babies and their views on abandoned environments.

Methods: The study was carried out in the Training-Research Hospital in 2018 using the mixed method. In the quantitative part of the study 200 and 25 women from these women were included in the qualitative part by purposeful sampling. Qualitative data of the study were obtained with the semi-structured interview form, and quantitative data were obtained with the questionnaire. Descriptive statistics, descriptive and content analysis were used in the analysis of the data obtained.

Results: In the quantitative part of the study, the opinions of women on the abandonment of babies; It was determined as annoying (13%), very sad (25%), not quitting (27%), angering (25%). Women are among the places that aren't suitable for leaving babies; they indicated places that could not be found (44.5%), garbage/nooks (37%), streets (16%). The first theme was "opinions about the abandonment of babies" and consisted of four sub-themes as "it is a sad situation, babies should not be abandoned, prevent it from happening and if necessary". The second theme of the study is "opinions about the environments where unwanted babies are abandoned" and there are sub-themes of "public institutions, environments suitable for survival and unsafe environments".

Conclusion: In the study, it was found that most women stated that babies should never be abandoned, that they should be left to safe environments with the possibility of finding other options.

Key words: Infant care, Infant mortality, Midwifery, Unwanted births, Unwanted pregnancies

☆Bu çalışma, 19-21 Nisan 2019 tarihlerinde Sivas Cumhuriyet Üniversitesi – 4 Eylül Kültür Merkezi'nde düzenlenen 6. Uluslararası 10. Ulusal Ebelik Öğrencileri Kongresi'nde poster bildirisi olarak sunulmuştur.

*Sorumlu Yazar: Ayşegül DÖNMEZ

Adres: İzmir Tınaztepe Üniversitesi Sağlık Bilimler Fakültesi Ebelik Bölümü, İZMİR, TÜRKİYE

E-mail: aysegul.donmez@tinaztepe.edu.tr

Geliş Tarihi: 25.08.2022

Kabul Tarihi:19.09.2022

GİRİŞ

Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK), 2020 yılında 1 milyon 112 bin 859 bebeğin dünyaya geldiğini, 2021 ve 2019 yılında 10,770 (binde 9.1) bebeğin yaşamını yitirdiğini (TUİK, 2020) rapor etmiştir. Türkiye Nüfus Sağlık Araştırması (TNSA) 2018 sonuçları doğan bebeklerin %14.8'inin istenmeyen gebelikler sonucu olduğunu bildirmektedir (Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü "2013 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması". [TNSA], 2019). İstenmeyen gebelikler bebeklerde hastalık, istismar ve ölüm oranlarının artışına neden olabilir ve bazı bebekler istenmedikleri için terk edilmektedirler. Bu bebekler ölmesi için uygunsuz koşullara (boş arazi, çöp kutusu ve apartman boşluğu gibi) terk edildiği gibi başkalarının bulma ihtimalinin bulunduğu alanlara da (kapı önü, cami önü gibi) bırakılabilmektedirler (Karaçam, Sağlık, Ögüt, 2015; Abrahams ve ark., 2016; Baran, Koca, Karaçam, 2018). Bebeklerin terk edilmesi çok önemli bir ihmal ya da istismar suçudur (Hammond, Miller, Griffin, 2010). Ebelerin istenmeyen gebeliklerin önlenmesinin yanında istenmeyen bebeklerin korunmasında ve bu duruma bağlı gelişebilecek bebek hastalanma ve ölümlerin azaltılmasında önemli sorumlulukları bulunmaktadır (Resmî Gazete, 2014). Bu nedenlerle istenmeyen gebeliklerle karşılaşan kadınların bebek terki ve terk edilebilecek ortamlara ait görüşleri incelenmesi gereken değerli bir konudur.

Bebeklerin terk edilmesi, bebek ölümleri ile doğrudan ilişkili ve ihmal ya da istismar olarak tanımlanabilecek bir durumdur. Ancak bu durumun bebek ölüm nedenlerinin incelendiği çalışmalarda doğrudan bildirilmediği görülmekte ve bu tür ölüm nedenlerinin, diğer grubu içinde yer aldığı tahmin edilmektedir. Ülkemizde Demirel ve ark. (2013), tarafından yapılan bir çalışmada geç neonatal ölüm nedenleri arasında ihmal ya da istismarın da (%0.1) yer aldığı göstermişlerdir. Yine ülkemizde gazete haberlerini inceleyen iki çalışmada, 2013 ve 2014 yılları arasında 28 ve 2015 ve 2017 yılları arasında 59 bebeğin terk edildiği ve bu bebeklerin önemli bir bölümünün (38 bebek) ölü bulunduğu bildirilmiştir (Baran ve ark., 2018; Karaçam ve ark., 2018). Hindistan'da yapılan bir çalışmada, yaklaşık üç yıllık bir süre içinde bir hastanenin pediatri kliniğine 11 terk edilmiş bebek yatışı

yapıldığı, bu bebeklerin sekizinin kız olduğu ve hastanede kalış sürelerinin oldukça uzun olduğu rapor edilmiştir (Guha, Rail, Gupta, Mondal, 2019). Çin'de 1999-2014 yılları arasında meydana gelen bebek ölümlerine ilişkin yapılan otopsi sonuçlarının incelendiği bir çalışmada ise 173 bebekten dördünün terk edilmiş bebek olduğu ve yine bu bebeklerin büyük çoğunluğunun (3/4) kız cinsiyetinde olduğu bildirilmiştir (Deng, Wang, Zhou, Ren, Liu, 2019). Güney Afrika'da yapılan bir çalışmada da terk edilen bebekler arasında kız bebeklerin daha fazla olduğu belirtilmiştir (Abrahams ve ark., 2016).

Amerika'da bebeklerin terk edilmesinde "atılan bebekler/terk edilmiş bebek/yuvaya bırakılan bebekler" gibi farklı tanımlamalar kullanılmaktadır (U.S. Department of Health and Human Services [USDHHS], 2001). Terk edilen bebekler, emniyet, itfaiye ve hastanelerde çoğunlukla adli vaka olarak kaydedilmektedirler. Yuvaya bırakılan/terk edilen bebekler, genellikle hastaneye bırakılan bebekler için kullanılmaktadır. Bu bebekler bir yıl veya daha uzun zaman yuvada bakım altında tutulmaktadır. Atılan bebek tanımı ise güvensiz ortamlara terk edilmiş ve öldürülmüş bebekleri tanımlamaktadır (Mueller ve Sherr, 2009). Amerika'da da bebeklerin güvenli ortamlara bırakılmasını sağlamak ve buna bağlı bebek ölümlerini önlemek için "Safe Haven Lowes/Baby Moses" kanunları çıkarılmıştır (Kunkel, 2007; Friedman ve Resnick, 2009; Harding, 2009). Benzer şekilde Avrupa'daki bazı ülkelerde de "isimsiz doğum tercihi/baby hotches" yaklaşımları vardır (Friedman ve Resnick, 2009). Ülkemizde de çocukların korunmasına ait önemli yasal düzenlemeler bulunmaktadır ve genellikle hastaneler ile Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na bağlı birimler bebeklerin güvenle bırakılabileceği mekanlar olarak gösterilmektedir (Resmî Gazete, 2005; Adalet Bakanlığı, 2013). Ebelerin çocuk sağlığının korunması, geliştirilmesi ve bebek ölümlerinin azaltılması konusunda önemli sorumlulukları bulunmaktadır (Resmî Gazete, 2014; Butler, Fullerton, Cheryl, 2018).

Literatür incelendiğinde terk edilmiş bebeklerin durumunu saptamaya ve yasal düzenlemelere ilişkin bazı

bilgilere rastlanmaktadır (Baran ve ark., 2018; Karaçam ve ark., 2015; Mueller ve Sherr, 2009; Friedman ve Resnick, 2009; Harding, 2009; Makhoul ve Ramboud, 2014). Ancak, kadınların istenmeyen bebeğini terk etmesi ve terk edilen ortamlara ait görüşlerini inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada, Türkiye'deki kültürel özellikleri de yansıtacak biçimde, kadınların bebeklerin terk edilmesi ve terk edilen ortamlara ilişkin görüşlerinin açığa çıkarılması hedeflenmiştir. Elde edilen bilgilerin istenmeyen bebeklerin sağlığının korunarak geliştirilmesine ve bu alandaki literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

Bu araştırmanın amacı, kadınların istenmeyen bebeklerin terk edilmesi ve terk edilen ortamlar ile ilgili görüşlerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda çalışmada şu sorulara yanıt aranmıştır; (1) Kadınların istenmeyen bebeğin terk edilmesine ilişkin görüşleri nelerdir? (2) Kadınların istenmeyen bebeklerin terk edildiği ve zorunlu kaldığında bırakılabileceği ortamlara ilişkin görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Tipi

Bu araştırma karma yöntem (nitel & nicel) ile Temmuz-Ağustos 2018 tarihleri arasında, bir Eğitim ve Araştırma Hastanesinde yapılmıştır. Bu çalışmada, kadınların istenmeyen bebeklerin terk edilmesi ve terk edilen ortamlar ile ilgili görüşleri karma yöntem desenlerinden yakınsayan paralel desen ile incelenmiştir. Literatüre göre yakınsayan paralel desende, araştırmacı, nicel ve nitel aşamalarını eş zamanlı olarak uygulayabilir, yöntemlere eşit öncelik verir, çözümlemede birbirinden ayrı tutar ve genel yorumlama sırasında sonuçları birleştirebilir (Dede ve Demir, 2015; Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu nedenle nicel veriler anket tekniği ve nitel veriler bireysel derinlemesine görüşme tekniği ile elde edilmiştir.

İstenmeyen bebeklerin terk edilmesi ve terk edilen ortamlara yönelik yapılan niceliksel araştırma sonuçları kadınların konu hakkında görüşlerini açıklamada yetersiz kalabilmektedir. Bu nedenle niteliksel araştırma deseni kullanılarak yeni sonuçların saptanması ve kullanılması,

sorunun daha iyi algılanmasını ve yeni çözümlerin üretilmesini sağlayabilir.

Araştırma Evren ve Örneklemi

Araştırmanın bir Eğitim ve Araştırma Hastanesine doğum öncesi bakım hizmeti almak veya doğum yapmak üzere başvuran kadınlar ile yapılmıştır. Araştırmanın kantitatif bölümü gelişigüzel örnekleme yöntemi ile belirlenen 200 kadının katılımı ile yapılmıştır. Çalışmaya, araştırmaya katılmayı kabul eden, Türkçe konuşabilen ve anlayabilen kadınlar dâhil edilmiştir. Araştırmanın kalitatif bölümü amaçlı örnekleme yöntemi belirlenen 25 kadın ile gerçekleştirilmiştir. Literatürde, kalitatif araştırmaların örnekleminin, araştırma sorularına verilen yanıtların tekrarlamaya başlamasına göre belirlenebileceği (Erdoğan, Nahcivan, Esin, 2020) ve çoğunlukla 5–25 kişinin yeterli olduğu (Güler, Halıcıoğlu, Taşkın, 2013) bildirilmiştir. Verilerde maksimum çeşitlilik sağlamak için kadınların yaş, eğitim, gelir, sosyal güvence ve resmi nikâhın bulunması gibi özellikler dikkate alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Çalışma verilerinin toplanmasında, kantitatif veriler için soruların bulunduğu bir form ve kalitatif veriler için de yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veriler; yüz yüze görüşme (kantitatif veriler için) ve yarı yapılandırılmış görüşme (kalitatif veriler için) teknikleri ile elde edilmiştir. Konuyla ilgili yapılan literatür taramasından sonra hazırlanan soru formunda, araştırmacılar tarafından istenmeyen gebeliği olan kadınların tanıtıcı ve obstetrik özellikleri (16 soru) ve bebeklerin terk edilmesi ve terk edildiği ortamlara ilişkin görüşlerini sorgulayan (açık uçlu 5 soru) toplam 21 soru bulunmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ise istenmeyen gebeliği olan kadınların bebeğin terk edilmesine, bebeklerin terk edildiği ve zorunlu kaldığında bırakılabileceği ortamlara ilişkin görüşlerini sorgulayan üç soru yer almıştır.

Bu formların kapsam geçerliği için kalitatif ve kantitatif araştırmalarda deneyimli iki uzmandan görüş alınmış ve önerileri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Araştırma kurum izni alınmasından sonra, soru formlarının anlaşılabilirliği, uygulanabilirliğini geliştirmek ve görüşmenin standardizasyonunu sağlayabilmek amacıyla 10 kadın ile ön

uygulama yapılarak veri toplama araçları düzenlenmiştir. Ön uygulamada toplanan veriler analize dahil edilmemiştir.

Verilerin Toplanması

Veriler toplanırken öncelik olarak kadınlarla tanışılmış ve çalışma ile ilgili bilgilendirme yapılmıştır. Çalışmaya katılmayı kabul eden kadınların sözlü ve yazılı onamları alındıktan sonra, yardımcı araştırmacılar tarafından yüz yüze görüşme tekniği ile soru formu doldurulmuştur. Soru formu doldurulduktan sonra kalitatif verilerin elde edilmesi için, maksimum çeşitlilik sağlanacak biçimde tespit edilen kadınlar ile yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak görüşmeler araştırmacıların bireysel mobil telefon ile kaydedilmiştir. Literatürde araştırma sorularına verilen yanıtların tekrarlamaya başlamasıyla (Erdoğan, Nahcivan, Esin, 2020) sonlandırılabilceğinin bildirilmesi ve bu çalışmada da yanıtların tekrarlamaya başlaması üzerine görüşmeler 25 kadın ile sonlandırılmıştır.

Araştırmanın verileri, kalitatif araştırma konusunda deneyimli birinci ve ikinci araştırmacıların kontrolünde, araştırma ve alanda mesleki deneyimi olan ebeler-yardımcı araştırmacılar (üçüncü, dördüncü ve beşinci) tarafından toplanmıştır. Araştırmacıların deneyimli olmaları ve eğitim özellikleri, kadınlar ile görüşme yapmalarını kolaylaştırabilir. Görüşme sırasında kadınların uygun olduğu zamana ve mahremiyetlerine dikkat edilmiş, görüşmeler kurum içerisinde uygun ve boş olan bir odada gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Etik Onayı: Bu çalışma araştırma ve yayım etiğine uygun olarak hazırlanmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için yerel etik kurul (Protokol no:2018/38) ve kurum izni alındı. Araştırmaya dâhil edilen kadınlara araştırma hakkında bilgi verildikten sonra, çalışmaya katılımları için davet edilerek, sözlü ve yazılı onamları alınmıştır.

Verilerin Analizi: Çalışmadan elde edilen kantitatif verilerin analizi için SPSS 21 programı kullanıldı. Kantitatif verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler (ortalama/sayı/yüzde vb. gibi) kullanılmıştır. Kalitatif verilerin analizinde de betimleyici ve içerik analizi ile yapılmıştır. Kadınlar ile yapılan görüşmelerin çözümlemesinde, ses kayıtları Microsoft Word ortamında tüm kelimeler yazılarak 17

sayfadan oluşan ham veri dokümanı oluşturulmuştur. Kodlama sürecinde, ilk iki soru ile ilgili veriler birinci ve ikinci araştırmacılar tarafından bağımsız olarak kodlanmış ve kodlayıcılar arası uyum yüzdesi hesaplanmıştır. Literatürde araştırmanın iç güvenirliliğini sağlamak için uyum yüzdesi hesaplaması yapılması (26) ve bu oranın en az %70 olması önerilmektedir (Altunay ve Burak, 2017). Bu çalışmada, kodlamalardaki uyum yüzdesi; birinci soru için 0.71, ikinci soru için 0.77 ve toplam 0.74 olarak hesaplanmıştır. Daha sonra diğer araştırma soruları ile ilgili kodlamalar ikinci araştırmacı tarafından yapılmıştır. Kodlama süreci tamamlandıktan sonra, birinci ve ikinci araştırmacılar kodların uygunluğu hakkında görüş alış-verişinde bulunmuş, oluşturulan tema ve alt temalara son şekli verilmiştir.

BULGULAR

Bu araştırmada elde edilen bulgular sırayla nicel ve nitel veri sonuçları şeklinde verilmiştir. Literatüre göre yakınsayan paralel desende, araştırmacı, nicel ve nitel aşamalarını eş zamanlı olarak uygulayabilir, yöntemlere eşit öncelik verir, çözümlemelerde birbirinden ayrı tutar ve genel yorumlama sırasında sonuçları birleştirebilir (Dede ve Demir, 2015; Yıldırım ve Şimşek, 2016). Araştırmaya katılan kadınların nicel verilerinde yaş ortalaması 26.00±5.16 (aralık: 16-40) idi. Kadınlar ve eşlerinin çoğunun lise eğitim düzeyinde oldukları (sırası ile %66 ve %63.5), %89'unun gelir getiren bir işte çalışmadıkları, %6'sının gelir düzeyini giderinden daha az olarak tanımladıkları ve tamamının sosyal güvencesinin bulunduğu saptanmıştır. Kadınların %66'sının gebelik sayısının 2-3, %41.5'inin bir ve %29'unun 2-3 yaşayan çocuğa sahip oldukları görülmüştür. Çalışmada katılımcıların %10'u istenmeyen gebelik öyküsünün olduğunu; çok sayıda çocuk sahibi olma (%5; n=10), ekonomik sıkıntı (n=4), bekar olma (n=2) ve istenmeyen ilişki sonucu oluşan gebelik (n=4) nedenleriyle bu gebeliklerini istemediklerini bildirmişlerdir (Tablo 1).

Bu çalışmanın kantitatif bölümünde kadınlar istenmeyen bebeklerin terk edilmesi konusundaki görüşlerini genellikle "kesinlikle bırakılmamalı" (%27), "öfke yaratıcı"

Tablo 1. Kadınların Sosyo-Demografik Özellikleri (n=200)

Özellikler		
Yaş, ortalama ± Standart sapma	26.00±5.162	
Eğitim durumu	Sayı (n)	Yüzde (%)
Okur-yazar değil / okur-yazar	10	5.0
İlkokul/ Ortaokul	20	10.0
Lise	132	66.0
Ön lisans	11	5.5
Lisans ve lisansüstü	27	13.5
Eşin eğitim durumu		
İlkokul/ Ortaokul	24	12.0
Lise	127	63.5
Ön lisans	14	7.0
Lisans ve lisansüstü	35	17.5
Yaşadığı yer		
İl merkezi	182	91.0
İlçe merkezi ve köy	18	9.0
Çalışma durumu		
Ev hanımı	178	89.0
Gelir getiren bir işte çalışan	22	11.0
Algılanan gelir düzeyi		
Gelir gidere göre düşük	12	6.0
Gelir gider birbirine eşit ve gelir giderden fazla	188	94.0
Evlilik şekli		
Resmi nikâhlı	191	95.5
Resmi nikâhlı olmayan	9	4.5
Aile yapısı		
Geniş aile	15	7.5
Çekirdek	185	92.5
Gebelik sırasında karşılaşılan önemli olaylar		
Yok	193	96.5
Var (trafik kazası (2), taşınma (3), yakının ölümü (1), iş kaybı (1))	7	3.5
Hastanede bulunma sebebi		
Gebe izlemi	137	68.5
Doğum	63	31.5
En son gebeliğin istenme durumu		
Evet	180	90.0
Hayır	20	10.0
En son gebeliğin istenmeme nedeni (n= 20)		
Çok sayıda çocuk sahibi olma	10	50.0
Ekonomik sıkıntı	4	20.0
Bekar olma	2	10.0
İstenmeyen ilişki sonucu gebelik	4	20.0
Obstetrik öykü		
Gebelik sayısı ± Standart sapma	2.30±1.104	
Yaşayan çocuk sayısı ± Standart sapma	1.13±0.968	
Düşük sayısı ± Standart sapma	0.10±0.347	
Kürtaj sayısı ± Standart sapma	0.08±0.282	
Ölü doğum sayısı ± Standart sapma	0.02±0.140	

(%25), “çok üzücü” (%25) ve “sinir bozucu” (%13) şeklinde ifade etmişlerdir. Kadınlar bebeğini bırakmak zorunda olan ailenin nasıl davranması gerektiğiyle ilgili görüşlerini daha çok “bırakmamalılar” (%35), “bırakmamalılar bir yerlerden yardım alabilirler” (%33) ve “iyi bakılabileceği bir yere bıraksınlar” (%13.5) şeklinde ifade etmişlerdir. Bebeklerin bırakılmaması gereken yerler olarak ise, “bulunamayacak” (%44.5) ve “çöp / kuytu yerler” (%37) ve “sokak” (%16) gibi alanları belirtmişlerdir (Tablo 2).

Araştırmanın kalitatif bölümünde kadınlar ile yapılan derinlemesine görüşmede elde edilen verilerin analizi sonucunda iki tema elde edilmiştir. Birinci tema “bebeklerin terk edilmesi konusundaki görüşleri” olup “üzücü, bebekler terk edilmemeli, olması önleme ve gerekli ise olabilir” şeklinde

Tablo 2. Kadınların İstenmeyen Bebeklerin Terkedilmesi ve Terk Edildiği Yere İlişkin Görüşleri ile İlgili

Niceliksel Verileri (n=200)		
Görüşler	Sayı (n)	Yüzde (%)
İstenmeyen bebeklerin bırakılması hakkındaki görüşler		
Çok üzülüyorum	50	25.0
Kesinlikle bırakmamalılar	54	27.0
Böyle yapılmasına çok kızıyorum	50	25.0
Madem istemiyorlarmış korunsalarmış	14	7.0
Sinir bozucu bir durum	26	13.6
Bırakıp giden ailenin nasıl bir durumda olduğunu bilemeyiz	3	1.5
İstenmiyorsa bırakılması daha iyi olur	3	1.5
Bebegini bırakmak zorunda olan ailenin nasıl davranması hakkındaki görüşler		
Çocuğu bırakmamalılar	70	35.0
Çocuğu bırakmamalılar bir yerlerden yardım alabilirler	66	33.0
Çocuk esirgeme kurumuna bıraksınlar	23	11.5
Bebegi sahiplenecek bir aileye bıraksınlar	14	7.0
Çocuğun iyi bakılabileceği bir yere bıraksınlar	27	13.5
Bebeginden ayrılmak zorunda olan ailelerin bebeklerini nasıl bir yere bırakmamaları konusundaki görüşler		
Çöp/kuytu yerler	74	37.0
Bulunamayacak yerler	89	44.5
Sokak	32	16.0
Cami	2	1.0
Çocuk yuvası	3	1.5

dört alt temadan oluşmuştur (Tablo 3). Kadınların, konuya ilişkin görüşlerinden bazı alıntılar şöyledir;

“Üzücü bir durum. Haberlerde gördüğüm o çocuklar gerçekten insanın yüreğini parçalıyor. Böyle şeyler görmek istemezdim. İnsanlar daha dikkatli olmalı. Korunmayı bilmeliler. (K5)”

“O bebeği yapan anne babanın nasıl bir durum da olduğunu bilemeyiz. Kimse çocuğunu bırakıp gitmek istemez. Ne olursa olsun özellikle hiçbir anne bunu düşünemez. Kim bilir nasıl bir dert içindeler ki çocuklarını bırakıyorlar. Ne kadar üzücü olsa da çocuğunun daha iyi yerlerde olacağını biliyorsan bırakabilirsin bence. (K9).”

“Belli bir yorum yapamam. Sonuçta o ailenin seçimi. Ama bana göre çocuk herhangi bir yere bırakılmamalı kesinlikle. Ben kendi çocuklarımı hiçbir şekilde bırakmam. Onlardan ayrılamam. Nasıl bu aileler çocuklarını bırakabiliyorlar hiç anlayamadım anlayamayacağım da. (K21)”

Çalışmanın ikinci teması “istenmeyen bebeklerin terk edildiği ortamlara ilişkin görüşler” oluşturmuştur. Bu tema altında “Korunaklı, hayatta kalmaya uygun ve güvensiz” temaları yer almaktadır. Bu alt temalara ilişkin başlangıç kodları Tablo 3’te verilmiştir. Kadınların bu konudaki bazı ifadeleri şunlardır:

“Bebekleri sokağa atacaklarına çocuk esirgeme kurumuna başvursunlar. Bu tarz kadınlara ve çocuklara yönelik bir sürü kuruluş var. Herhangi birine başvurabilirler. Durumu iyi olan

Tablo 3. Kadınların İstenmeyen Bebeklerin Terkedilmesi ve Terk Edildiği Yere İlişkin Görüşleri ile İlgili Niteliksel Verileri (n=25)

Temalar	Alt temalar	Kodlar	n
Bebeklerin terkedilmesi konusundaki görüşler	Üzücü	Çok üzücü bir durum (n=10), yüreğim dayanmazdı bırakmaya (n=1), bebek için ne kadar acı (n=1) böyle bebekleri kurtarmak için bir şeyler yapılmalı (n=1), artmış olması çok sinir bozucu (n=1), duyduğuca içim acıyor (n=1), ona zarar gelmemesi ilk düşüneceğin şey olmalı (n=1)	16
	Terk edilmemeli	Bırakılmasın (n=2), başkasına ya da bir yere bırakamazsın (n=3), kabul edemediğim bir davranış (n=4), olmaması lazım/karşıyım (n=4) kızıyorum/sinirleniyorum (n=4), doğuruyorlar sonra bırakıp gidiyorlar (n=1), kızıyorum (n=1), yaptınız çocuğu kabul etmek zorundasınız (n=2), çocuk anne babasının yanından ayrılmasını (n=2)	23
	Gerekli ise olabilir	Onların tercihi/ailenin seçimi (n=3), kim bilir nasıl bir dert içindeler ki çocuklarını bırakıyorlar (n=1), gerektiği durumlar olabilir (n=1), daha iyi yerlerde olacağını biliyorsan bırakabilirsin (n=1), daha iyi yaşamları için verilmeli (n=1), sokağa atmak demek değil (n=1), istenmeyen çocuklar onları daha çok sevecek başka ailelere verilmeli (n=1), bebeği kurtarmak için onu bırakmalısın (n=1)	10
	Olmasını önleme	İstemiyorlarsa korunsunlar (n=7)	7
İstenmeyen bebeklerin bırakıldığı ortamlara ilişkin görüşler	Güvensiz	Sokağa/yardıma edilemeyecek kötü koşullara terk edilmesi (n=12), yaşayabileceği yerler değil (n=2), sağa sola atılan çocuklar (n=3), ölebileceği yerler (n=5) hayatını kaybedenler de var (n=1), resmen ölüme terk (n=3), çok tehlikeli (n=1), güvenli ortam değil (n=2), bıraktıkları yerler içler acısı (n=1), çirkin, kirli yerler (n=1), bilinçsiz ailelerin çocukları ama başka yerlerde sürünüyor (n=1), çocuk yuvası haberi de görüyoruz bir sürü (n=1), yol kenarlarında, orda burada (n=1), saçma sapan yerlere (n=1)	35
	Korunaklı	Herhangi bir yere çocuk esirgeme kurumuna (n=2), çocuk yuvasına verebilirler (n=1), hastane, karakol, çocuk esirgeme gibi yerlere bırakılanlar biraz daha şanslı (n=2), hastanede atılır gibi bırakılan çocuklar (n=1), devletin daha çok çalışma yürütmesi (n=1), devlet himayesine (n=1)	8
	Hayatta kalmaya uygun	Çocuk isteyen insanlara bırakabilirler (n=4), daha iyi bir ortam sağlanması (n=2), güvende olacakları yerlere bırakınsınlar (n=3), başka bir aileye verseler (n=1), daha iyi bakılacak eğitimlerinin daha güzel ilerleyeceği yerlere bırakılmalı (n=1), ailesiz büyümek bir çocuk için çok zor / hiçbir şey ailenin yanında gibi olmaz (n=1), aileler bilinçliyse çocuğa en uygun yeri buluyor (n=1), çoğu bebek kurtarılabilir ve iyi şartlarda bakılıyor (n=1), ortak bir çözüm bulunmalı (n=1), anne şefkatinin gösterildiği yerlere götürülmeliler (n=1)	16

çocukları olmayan çocuk isteyen insanlara bırakabilirler. (K3)

“Ben kendim istenmeyen bir gebelik sonucu doğmuş birisiyim. Ailem beni çocuğu olmayan ve çok fazla çocuk isteyen bir aileye vermiş. Bence hayatım daha güzel geçmezdi. Böyle istenmeyen çocuklar onları daha çok sevecek başka ailelere verilmeli bence. (K13)”

“Ne kadar üzücü şeyler bence. Çok üzülüyorum o bebeklere. Bir de fazlasıyla bilinçsiz insanların elindeyse kim bilir nerelere düşecek o bebek. Böyle bebekleri kurtarmak için bir şeyler yapılmalı. (K25)”

TARTIŞMA

Kadınların istenmeyen bebeklerin terk edilmesi ile terk edilen ortamlara ait görüşlerinin incelenmesi amacı ile karma yöntem kullanılarak yapılan bu araştırmada, kadınların çoğunluğunun bebeklerin kesinlikle terk edilmemesi gerektiği, böyle bir durumla karşılaşıldığında ise bulunabileceği ve güvende olabileceği yerlere bırakılması gerektiği görüşlerinde oldukları belirlenmiştir. Bu sonuçlar ülkemizin batı bölgesinde ve büyük şehirde yaşayan kadınların bu konuya ilişkin görüşlerine bir örnek oluşturması bakımından değerlidir.

Çalışmamızdaki kadınlarda istenmeyen gebelik oranının TNSA 2013 ve 2018 yılı sonuçlarına göre daha az olduğu (%10'a karşı %12.5 ve %14.8) görülmüştür (Makhoul ve Ramboud, 2014; TNSA, 2019). Ulusal verilerimizde istenmeyen gebelik oranlarının artış eğiliminde olması dikkat çekmektedir. Yine son yıllarda Ankara (İşcan, İşcan, Koç,

Karçaaltıncaba, 2018) ve Konya'da (Dikmen ve Çankaya, 2018) yapılan çalışmalarda da bu oran daha yüksek olarak (sırası ile %20.3 ve %24) rapor edilmiştir. Bu sonuçlar istenmeyen gebelik oranlarının bölgesel yapılan çalışmaların örneklem özelliklerine göre değişebileceğini ve giderek artmakta olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Ayrıca bizim çalışmamızda istenmeyen gebelik oranının daha düşük olması, çalışmanın ülkenin batı bölgesinde yapılması ve katılımcıların eğitim düzeyleri ve etkili aile planlaması kullanım oranlarının daha yüksek olması ile ilişkili olabilir.

Bu çalışmada kadınların istenmeyen bebeklerin terk edilmesini “üzücü, öfke yaratıcı ve sinir bozucu bir durum” olarak tanımladıkları ve bebeklerin terk edilmemesi, böyle durumun gelişmemesi için koruyucu önlemlerin alınması ve ancak yine de bazen gerekli olabileceği görüşlerinde oldukları saptanmıştır. Literatürde bu konuda karşılaştırma yapılabilecek herhangi bir bilgi bulunamamıştır. Bu sonuç konu ile ilgili daha fazla araştırma yapılması gereğini ortaya koymaktadır.

Çalışmamıza katılan kadınlar, bebeklerin bulunamayacak ve çöp/kuytu yerler ve sokaklar gibi güvensiz ortamlara bırakılmaması gerektiğini, bunun yerine kamu kurumları ve hayatta kalmaya uygun ortamlara bırakılabileceği görüşlerinde oldukları belirlenmiştir. Güney Afrika'da yapılan bir çalışma da kadınların bu görüşlerini desteklemiş ve terk edilen bebeklerin genellikle çöp, çöplük ve kumsal alanlara atıldığını rapor etmiştir (Abrahams ve ark., 2016). Ülkemizde yapılan bir çalışmada kadınların gebeliklerini aile bireylerinden saklamak (%78) gibi sosyal nedenlere bağlı

hastanede bırakmak istedikleri bildirilmiştir (Yücel ve ark., 2020). Malezya'da Razali ve ark (2014)'nin çalışmasında bebeklerin çöplük (%8.9), ibadethane yakınları (%7.5), nehir, gölet veya plaj (%7.0), yol kenarı (%9.1) gibi güvenli olmayan alanlara terk edildiği bildirilmiştir. İngiltere'de yapılan bir çalışmada da terkedilen bebeklerin %77.4'ünün yenidoğan olduğu ve bu bebeklerin %78.1'inin güvenli olmayan dış alanlara terk edildiği bildirilmiştir (Mueller ve Sherr, 2009). Bu sonuçlara dayalı olarak, kadınlara ve topluma gerekli bilgilendirme yapılırsa, istenmeyen bebeklerin korunmasına katkı oluşturulabileceği söylenebilir.

Bu çalışmada kadınların bebeklerin terkedilmesi konusundaki görüşlerinde önemli bir kısmı çok üzülüğünü ve kesinlikle bırakmaması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ülkemizde terk edilen bebeklerin annelerinin özelliklerinin incelendiği bir çalışmada ise kadınların bebeklerini ekonomik ve/veya sosyal zorunluluk nedenleriyle üzülmeye sosyal koruma altına verdikleri ve bazılarının da koşullarını iyileştirdikleri zaman geri alma istediğinde oldukları belirtilmiştir (Donmez, Gencay, Karaçam, 2021). Malezya'da yapılan bir çalışmada da 18 yaş altında, öğrenci ve işsiz olan bireylerin, istemedikleri halde uygun koşullara sahip olamadıkları için bebeklerini terk etmek durumunda kaldıkları rapor edilmiştir (Razali, Kirkman, Ahmad, Fisher, 2014). Bu sonuçlara göre özellikle düşük sosyo-ekonomik durum, küçük yaş ve işsizlik gibi bazı zorunlulukların doğum sonu bebeklerin terk edilmesinde etkili olabileceği söylenebilir. Bu nedenle ebelerin, sağlık hizmeti sunumu sırasında karşılaşılabilecekleri benzer durumlarda bebeğin koruma altına alınabileceği güvenli ortam seçeneklerini değerlendirmeleri ve yasal süreçte görev almaları önemlidir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmaya alınan kadınlar olasılıksız örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Bu nedenle elde edilen veriler ile genelleme yapılamaz ve sadece bu çalışmaya katılan kadınları temsil edebilir. Ayrıca araştırma sonuçları, veri toplama dönemine ilişkin verileri sunmaktadır ve zamana bağlı olarak değişiklik gösterebilir. İlave olarak araştırmanın “kadınların istenmeyen bebeklerin terk edilmesi konusundaki görüşleri” konusundaki sonuçlarının benzer çalışma bulguları ile

karşılaştırılmaması, çalışmadan elde edilen sonuçlarının tutarlılık ve dış geçerliğinin gösterilememesine neden olmuştur.

SONUÇ

Bu çalışmada kadınların görüşlerinin çoğunlukla “bebeklerin kesinlikle terk edilmemesi, olacaksa da bulunabileceği ve güvende olabileceği yerlere olması gerektiği” sonuçlarına varılmıştır. Konuya ilişkin bakım hizmetlerinin planlanması ve sunumunda bu bilgilerden yararlanılabilir. Bu bağlamda ebelerin mevcut yasal düzenlemeleri ve bebeklerin güvenli terk edilebileceği ortamları bilmeleri gerekmektedir. Ebeler doğum öncesi bakım ve toplum sağlığı çalışmaları sırasında istenmeyen gebelik konusuna özel hassasiyet göstermelidirler. Ebeler etkili aile planlaması hizmetleri ile istenmeyen gebelikleri önleyebilir, oluştuğunda ise bu durumu yüksek riskli gebelik olarak yakın izlem ve bakıma alabilir. Kadınların ve toplumun istismara uğrayan, küçük yaşta, istenmeyen ve evlilik dışı gebelikler, düşük sosyo-ekonomik durum, öğrenci olma, işsizlik ve madde kullanımı gibi bebeklerini terk etme olasılığı yüksek olan riskli gruplar hakkında ve bebeklerin güvenli bırakılabileceği kamu kurumları konusunda bilgilendirilmesi sağlanarak bebek sağlığı geliştirilebilir ve bebek ölümleri azaltılabilir. Ayrıca bu konudaki araştırmalara kaynak oluşturabilecek ve toplumsal hizmet sunumunu geliştirebilecek daha kapsamlı nicel ve nitel araştırmaların yapılması önerilebilir.

Bu çalışmada elde edilen bilgilerle yüksek riskli birey ve ailelerin tespiti, koruyucu önlemlerin alınması, bu kadınların yaşadığı sorunlarının çözümüne yönelik hizmetlerin planlanması ve geliştirilmesine katkı sağlanabilir. Ayrıca ebelerin hizmet sunumu sırasında kadınların özgeçmişini detaylı bir şekilde sorgulamaları, evlilik ve/veya gebelik öykülerini alırken istismar olasılığına karşın kapsamlı değerlendirme yapmaları ve yapılması gerekenlere karşın hazırlıklı olmaları önemlidir. Yerel yönetim ve Sivil Toplum Kuruluşları'nın, yenidoğan bebeklerin sosyal koruma altına alınması konusunda toplumsal farkındalığın artırılması için eğitimler yapmaları gerekmektedir. Ebe ve ebe eğitimciler örgün ve yaygın eğitim programlarında bu konuya da yer

vererek diğer sağlık çalışanları ile toplumda konuya ilişkin farkındalık geliştirilmesine katkı sağlayabilirler. Sağlık yöneticileri ve politikacıları da bebeğini terk etme riski olan grupların önlenmesini, azaltılmasını ve saptanmasını sağlayabilecek programlar oluşturabilir, danışmanlık ve destek hizmetlerinin sunumuna ilişkin yasal düzenleme yapılmasını sağlayabilirler.

Teşekkür

Çalışmamıza katılan kadınlar ile çalışmanın yapıldığı sağlık kurumunun yönetici ve çalışanlarına katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

1. Abrahams, N., Mathews, S., Martin L.J., Lombard, C., Nannan, N., Jewkes, R. (2016). Gender differences in homicide of neonates, infants, and children under 5 y in South Africa: Results from the Cross-Sectional. *National Child Homicide Study*. *PLOS Medicine*, 13(4),1-15.
2. Adalet Bakanlığı (2013). Türkiye Adalet Akademisi Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, UNICEF Türkiye. Çocuk Adalet Sistemi Çalışanları Eğitim Programı Ulusal Çocuk Mevzuatı. Retrieved from <https://www.unicef.org/turkey/media/5391/file>
3. Altunay, E., Burak, A. (2017) Eğitim sisteminde değişimlerin ve reformların kalitatifleri bağlamında okul yöneticilerinin görüşlerinin incelenmesi. Eğitim Yönetimi Araştırmaları (eBook). PEGEM Akademi.
4. Baran, C., Koca, E., Karaçam, Z. (2018). Gazetelerde yayımlanan terkedilmiş bebek haberlerinin incelenmesi. 5. Uluslararası ve 9. Ulusal Ebelik Öğrencileri Kongresi Bildiri Özet Kitapçığı.
5. Butler, M.M., J.T. Fullerton, Cheryl, A. (2018). Competence for basic midwifery practice: updating the ICM Essential Competencies. *Midwifery*. 66,168-175. Retrieved from <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/30193133/>
6. Bütün, M., Demir, S.B. (2016). Kalitatif araştırma yöntemleri. Ankara: Siyasal Kitabevi.
7. Dede, Y., Demir, S.B. (2015). Karma yöntem araştırmaları tasarımı ve yürütülmesi. Ankara: Anı Yayıncılık.
8. Demirel, G., Tezel, B., Özbaş, S., Oğuz, S.S., Erdeve, Ö., Uras, N., et al. Rapid decrease of neonatal mortality in Turkey. *Matern Child Health J*, 17(7), 1215-21.
9. Deng, Y., Wang, R., Zhou, X., Ren, L., Liu, L. (2019). Fetal, neonatal, and infant death in central China (Hubei): A 16-year retrospective study of forensic autopsy cases. *Medicine (Baltimore)*. 98(23), 1-6.
10. Dikmen, H.A., Çankaya, S. (2018). Maternal obezitenin prenatal bağlanma üzerine etkisi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 9(2), 118-123.
11. Donmez, A., Gencay, S.K., Karaçam, Z. (2021). Socio demographic characteristics of women who leave their babies to social services after giving birth in Turkey. *Journal of Nursing and Midwifery Sciences*. 8(3), 145-154.
12. Erdoğan, S., Nahcivan, N., Esin, M.N. (2020). Hemşirelikte araştırma: süreç, uygulama ve kritik. Nobel Tıp Kitabevleri.
13. Friedman, S., Resnick, P.J. (2009). Neonaticide: Phenomenology and considerations for prevention. *International Journal of Law and Psychiatry*. 32(1), 43-7.
14. Guha, A., Rail, A., Gupta, D., Mondal, R. (2019). Abandoned babies at tertiary care rural medical college hospital: The Indian Scenarios. *Indian J Pediatr*. 86(4), 335-339.
15. Güler, A., Halıcıoğlu, M.B., Taşkın, S. (2013). Sosyal bilimlerde kalitatif araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
16. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü "2013 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması". Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, T.C. Kalkınma Bakanlığı ve TÜBİTAK, Ankara: 2014. 345 p.
17. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. (2019). 2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Daire Başkanlığı ve TÜBİTAK, Ankara.
18. Hammond, M., Miller, M.K., Griffin, T. (2010). Safe haven laws as crime control theater. *Child Abuse & Neglect*. 34(7), 545-52.
19. Harding, A. (2009). Safe Haven Laws. *J Emerg Nurs*. 35(4), 352-3.
20. İşcan, G., İşcan, S.C., Koç, E.M., Karçaaltıncaba, D. (2018). Sosyodemografik ve obstetrik özelliklerin gebelik depresyonuna etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fak Dergisi*. 25(4), 429-435.
21. Karaçam, Z., Sağlık, M., Ögüt, D. (2015). Gazetelerde yayımlanan bebek ölüm ve istismar haberlerinin incelenmesi. *Florence Nightingale Journal of Nursing*. 23(3); 185-194.
22. Kunkel, K.A. (2007). Safe-Haven laws focus on abandoned newborns and their mothers. *Journal of Pediatric Nursing*. 22(5), 397-401.
23. Makhlof, F., Ramboud, C. (2014). Child homicide and neglect in France: 1991-2008. *Child Abuse & Neglect*. 38(1), 37-41.
24. Mueller, J., Sherr, L. (2009). Abandoned babies and absent policies. *Health Policy*. 93(2-3), 157-64.
25. Razali, S., Kirkman, M., Ahmad, S.H., Fisher, J. (2014). Infanticide and illegal infant abandonment in Malaysia. *Child Abuse & Neglect*. 38(10), 1715-1724.
26. Resmî Gazete. (2005). Çocuk Koruma Kanunu. Kanun No. 5395. Retrieved from www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/07/20050715-1.htm
27. Resmî Gazete. (2014). Sağlık Meslek Mensupları ile Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Diğer Meslek Mensuplarının İş ve Görev Tanımlarına Dair Yönetmelik. Sayı: 29007. Retrieved from: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/05/20140522-14.htm>
28. Türkiye İstatistik Kurumu. (2021). 2020 Doğum İstatistikleri. Retrieved from: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dogum-Istatistikleri-2020-37229>
29. Türkiye İstatistik Kurumu. (2020). İstatistiklerle Çocuk. Retrieved from https://www.tuik.gov.tr/media/announcements/istatistiklerle_cocuk_2020.pdf
30. U.S. Department of Health and Human Services. (2001). 1998 National estimates of the number of boarder babies, abandoned infants, and discarded infants. Washington, DC: Government Printing Office.
31. Yıldırım, A., Şimşek, H. (2016). Sosyal bilimlerde kalitatif araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

-
32. Yücel, H., Demirel, N., Baş, A., Ulubaş, Işık, D., Kulalı, F., Mollamahmutoğlu, L., Duyan, Çamurdan, A.A. (2020). Sociodemographic analysis of mothers who abandoned their newborn babies: A single-center study. Turkish Journal of Pediatric Disease. 1-5.